

Torsdagen den 5 juli 2018

P8_TA(2018)0303

Den politiska krisen i Moldavien efter det annullerade borgmästarvalet i Chişinău**Europaparlamentets resolution av den 5 juli 2018 om den politiska krisen i Moldavien efter ogiltigförklaringen av borgmästarvalet i Chişinău (2018/2783(RSP))**

(2020/C 118/17)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare resolutioner om Moldavien, särskilt av den 21 januari 2016 om associeringsavtalen/de djupgående och omfattande frihandelsområdena med Georgien, Moldavien och Ukraina (AA/DCFTA) ⁽¹⁾,
- med beaktande av rapporten av den 3 april 2018 om genomförandet av Moldaviens associering,
- med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 4 juli 2017 om förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till republiken Moldavien ⁽²⁾,
- med beaktande av Europaparlamentets, rådets och kommissionens gemensamma uttalande med fastställande av politiska förhandsvillkor för makroekonomiskt stöd till Moldavien (bilaga till lagstiftningsresolutionen av den 4 juli 2017),
- med beaktande av det moldaviska parlamentets beslut av den 20 juli 2017 om ändring av valsystemet,
- med beaktande av rekommendationerna från OSSE/ODIHR och Venedigkommissionen av den 19 juli 2017,
- med beaktande av uttalandena av den 21 juni 2018 från ordföranden för Europaparlamentets utskott för utrikes frågor, samt från sin rapportör om Moldavien och medordföranden för Euronest, jämte uttalandena från Europeiska utrikestjänsten av den 20 och 27 juni 2018 om giltigförklaring av valet av borgmästaren i Chişinău,
- med beaktande av artikel 2 i associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Moldavien, där det står att "respekt för de demokratiska principerna, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [...] ska ligga till grund för parternas inre och yttre politik och är en väsentlig del av detta avtal".
- med beaktande av artiklarna 135.5 och 123.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:
  - A. Andrei Năstase vann det förtida borgmästarvalet i Chişinău, efter två omgångar, nämligen den 20 maj och 3 juni 2018, varvid han fick 52,57 % av rösterna och besegrade Ion Ceban som fick 47,43 %.
  - B. De internationella observatörerna vid borgmästarvalet i Chişinău erkände resultaten av valet, liksom också att det förekommit en verklig valkamp.

⁽¹⁾ EUT C 11, 12.1.2018, s. 82.⁽²⁾ Antagna texter, P8_TA(2017)0283.

Torsdagen den 5 juli 2018

- C. Den 19 juni 2018 ogiltigförklarade en domstol i Chişinău resultaten av borgmästarvalet, med den motiveringen att bägge kandidaterna hade hänvänt sig till väljarna i sociala medier på själva valdagen, alltså efter att kampanjen juridiskt sett avslutats. Ingen av medtävlarna i valprocessen hade bett om att valet skulle ogiltigförklaras.
- D. Den 21 juni 2018 bekräftade en appellationsdomstol i Chişinău det beslut som fattats i lägre instans, och drog den slutsatsen att kommunikationer med väljare i sociala medier hade olagligt påverkat valresultatet.
- E. Den 25 juni 2018 bekräftade Moldaviens högsta domstol besluten i lägre instans om att resultaten av borgmästarvalet i Chişinău skulle ogiltigförklaras.
- F. Den 29 juni 2018 bekräftade Moldaviens centrala valkommission högsta domstolens beslut om att ogiltigförklara borgmästarvalet i Chişinău.
- G. Uppropet om att "få fram rösterna" ansågs från domstolshåll som påtryckningar och otillbörlig påverkan på väljarna, men har varit gängse praxis vid tidigare val i Moldavien och aldrig lett till att valen annullerats.
- H. Den här utvecklingen innebär en risk för att landet kommer att frångå sin uppslutning bakom europeiska värden och principer, och ytterligare undergräva det svaga förtroende som Moldaviens invånare har för statens institutioner. Moldaviens politiska partier har förklarat att detta är ett betänkligt prejudikat inför kommande val och tusentals människor har protesterat mot det beslut som fattats av domstolarna i Chişinău.
- I. Det internationella samfundet, bland annat Europeiska unionen och Förenta staternas utrikesdepartement har kritiserat beslutet och understrukit att väljarnas vilja måste respekteras.
- J. EU och Moldavien har gemensamt åtagit sig att vidareutveckla sin politiska associering och ekonomiska integration, vilket förutsätter att landet antar och genomför reformer av strukturellt och annat väsentligt slag, såsom det förutsätts i associeringsavtalet, det djupgående och omfattande frihandelsavtalet och i associeringsagendan, liksom det också förutsätter att Moldavien går in för att slå vakt om europeiska värden, såsom respekten för människovärdet och människans frihet, demokrati, jämlikhet och rättsstat.
- K. Att valen ogiltigförklarats är ett betänkligt och påfallande tecken på att det går allt sämre med tillämpningen av demokratiska normer i Moldavien, särskilt när man erinrar sig att ett oberoende rättssystem som fungerar med insyn är en hörnsten för både demokrati och rättsstat. Ogiltigförklaringen visar att man i landet blir alltmer benägen för ett auktoritärt och godtyckligt styre, och att folk fått avsevärt mindre förtroende för sina myndigheter och institutioner.
- L. Republiken Moldaviens parlament kom i juli 2017, trots att OSSE/ODIHR och Venedigkommissionen avrått från det, att anta en kontroversiell ändring av vallagen, som föranleder oro över risken för att kandidater kan utsättas för otillbörlig påverkan, samt över att det införts enmansvalkretsar och överdrivet höga trösklar för att man inom den proportionellt valda delen ska kunna bli invald i parlamentet, liksom också över risken för att minoriteter och kvinnor inte kommer att bli tillräckligt företrädade. Venedigkommissionen underströk också att den nuvarande polariseringen kring detta lagstiftningsinitiativ inte var något tecken på meningsfullt samråd eller brett samförstånd bland berörda aktörer.
- M. FN:s särskilda rapportör för situationen för människorättsförsvarare anser att människorättsförsvarare och journalister i Moldavien råkar ut för smutskastningskampanjer och anklagas på politiska grunder eller ständigt hotas när de försvarar personer med avvikande åsikter, samtidigt som journalisters tillgång till information begränsas.
- N. Eftersom det inte gjorts tillräckliga framsteg med reformen av rättssystemet i Moldavien och landet inte heller uppfyllde EU:s villkor beslutade EU i oktober 2017 att hålla inne med en betalning på 28 miljoner euro inom ramen för EU:s program för reform av rättssystemet.

Torsdagen den 5 juli 2018

1. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över Moldaviens högsta domstols beslut om att ogiltigförklara resultaten av borgmästarvalet i Chişinău, i och med att besluten fattats på tvivelaktiga grunder och utan insyn, vilket allvarligt undergrävt valprocessens integritet.
2. Europaparlamentet påminner om att trovärdiga val som präglas av insyn, rättvisa och plats för alla bildar hörnstenen i varje demokratiskt system, genom att bevara rättsväsendet som opartiskt och oberoende av alla försök till politisk påverkan, liksom de också utgör själva grundvalen för förtroendet för det politiska systemet i landet, och att politisk inblandning i rättsväsendet och förrättandet av val strider mot de europeiska normer som Moldavien förbundit sig till, särskilt som ett led i associeringsavtalet mellan EU och Moldavien.
3. Europaparlamentet uttrycker sin starka solidaritet med de tusentals människor som protesterar på gatorna i Chişinău, och instämmer med deras krav på att de moldaviska myndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder för att resultaten av borgmästarvalet i Chişinău ska respekteras, då de ju också erkänts av nationella och internationella observatörer och återspeglar väljarnas vilja. Parlamentet uppmanar myndigheterna att garantera rätten till fredliga protester.
4. Europaparlamentet uppmanar med kraft de moldaviska myndigheterna att garantera att demokratins mekanismer fungerar och vidhåller att både den verkställande och den dömande makten ömsesidigt måste respektera maktfördelningensläran, fullständigt ställa upp bakom demokratins principer och visa aktning för rättsstaten.
5. Europaparlamentet uttrycker sin allvarliga oro över att det blivit ännu sämre ställt med de demokratiska normerna i Moldavien. Parlamentet inser att domstolsbesluten, som redan vid flerfaldiga tillfällen citerats som politiskt påverkade och motiverade, är ett exempel på att staten tagit befälet, och visar att det råder en mycket djup kris för Moldaviens institutioner. Parlamentet beklagar att myndigheterna, trots talrika framstötter från det internationella samfundet, fortsätter att undergräva befolkningens förtroende för att statens institutioner är rättvisa och opartiska.
6. Europaparlamentet anser, efter beslutet om att ogiltigförklara resultaten av borgmästarvalet i Chişinău, att det är ett förhandsvillkor för beviljande av makroekonomiskt stöd att mottagarlandet respekterar gällande demokratiska mekanismer, däribland ett parlamentariskt flerpartisystem och rättsstatsprincipen, och garanterar respekt för mänskliga rättigheter.
7. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att inställa alla planerade utbetalningar av makroekonomiskt stöd till Moldavien. Parlamentet anser att inga beslut om framtida utbetalningar bör fattas innan det planerade parlamentsvalet förrättats, och att utbetalningarna bör förutsätta att valet förlöper enligt internationellt erkända normer och bedöms av specialiserade internationella organ, och att villkoren för makroekonomiskt stöd uppfylls.
8. Europaparlamentet yrkar på att kommissionen ska inställa budgetstödet till Moldavien, och därvid åberopa sig på prejudikatet från juli 2015, när stödet inställdes som en följd av bankkrisen. Parlamentet anser att det bör antas en mekanism för inställande av EU:s budgetstöd, såsom reaktion på ogiltigförklaringen av borgmästarvalet i Chişinău, och att mekanismen bör innefatta en förteckning över villkor som de moldaviska myndigheterna har att uppfylla, och där det bör ingå att valet i Chişinău, erkänns som giltigt och att bankbedrägeriet görs till föremål för konkreta och resultatriktade undersökningar som genomgående präglas av insyn, liksom att tillgångarna återfås och att gärningsmännen lagförs.
9. Europaparlamentet uppmanar de moldaviska myndigheterna att göra något i anledning av rekommendationerna från OSSE/ODIHR och Venedigkommissionen om valreform.
10. Europaparlamentet upprepar sin oro över att den ekonomiska och politiska makten anhopats i händerna på en liten grupp, liksom också över att det går allt sämre för rättsstaten, de demokratiska normerna och respekten för mänskliga rättigheter, samt över att statens institutioner blivit överhövan politiserade, korruptionen blivit en del av systemet, undersökningarna av bankbedrägeriet 2014 varit otillräckliga och mediernas mångfald begränsats. Parlamentet uttrycker sin oro över att det inte finns något oberoende rättsväsen, och framför allt över de fall där selektiv rättvisa använts för att utöva påtryckningar på politiska meningsmotståndare. Parlamentet uppmanar de moldaviska myndigheterna att reformera rättsväsendet, bland annat genom utnämning av nya domare, för att man inte från rättsväsendets sida ska blanda sig i valprocessen och den politiska processen, och inte heller på något annat sätt undergräva det moldaviska folkets på demokratisk väg uttryckta vilja.
11. Europaparlamentet är oroat över att politiska meningsmotståndare och deras advokater förföljs av de moldaviska myndigheterna med hjälp av uppdiktade anklagelser och straffrättsliga förfaranden, och varnar för att myndigheterna på det här sättet åsidosätter både rättsstatsprincipen och politiska meningsmotståndares och advokaters rättigheter.

Torsdagen den 5 juli 2018

12. Europaparlamentet beklagar att myndigheterna, alltsedan bankbedrägeriet 2014 då sammanlagt omkring en miljard US-dollar stals från Moldaviens finansiella system, gjort ytterst små framsteg med att undersöka den här affären på ett genomgripande och opartiskt sätt. Parlamentet yrkar på resoluta åtgärder för att de stulna pengarna ska fås tillbaka och för att de ansvariga ska ställas inför rätta, oavsett sin politiska färg. Parlamentet anser att detta ofrånkomligen måste göras, för att Moldaviens invånare ska återfå sitt förtroende för institutionerna och för att myndigheterna åter ska framstå som trovärdiga.
  13. Europaparlamentet uppmanar de moldaviska myndigheterna att rätta sig efter internationella principer och internationell bästa praxis och garantera det civila samhället en omgivning där det kan verka fritt. Parlamentet uttrycker oro framför allt över att man i det aktuella förslaget till lag om icke-statliga organisationer som nu dryftas i parlamentet har tagit med stadganden som kan komma att begränsa utlandsfinansieringen av sådana organisationer i Moldavien.
  14. Europaparlamentet uppmanar Moldaviens parlament att samråda med det civila samhället och oberoende medier före det slutliga antagandet av den nya lagen om audiovisuella medier och att avvisa den så kallade reformen om dubbla användningsändamål. Parlamentet oroar sig över om de oberoende, lokala och nära oppositionen stående medierna i Moldavien, vilka bland annat saknar tillräckliga resurser, kommer att kunna förverkliga den nya lagens krav om obligatoriskt lokalt innehåll.
  15. Europaparlamentet uppmanar Europeiska utrikestjänsten och kommissionen att noggrant övervaka händelseutvecklingen inom alla dessa områden och hålla parlamentet informerat i vederbörlig ordning.
  16. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Europeiska utrikestjänsten, rådet, kommissionen och medlemsstaterna, Republiken Moldaviens president, premiärminister och talmannen för landets parlament samt till OSSE/ODIHR och Venedigkommissionen.
-